

Motion till riksdagen 2020/21:1910

av **Adnan Dibrani och Mattias Jonsson (båda S)**

Förändrade åldersregler vid adoption

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över behovet av förändrade åldersregler vid adoption och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Adoption är en möjlighet för barn som inte kan växa upp med sina biologiska föräldrar att få nya föräldrar och samtidigt ett sätt för både par och ensamstående att bilda eller utöka sin familj. Regler om adoption finns i flera författningar. De grundläggande bestämmelserna finns i 4 kap. föräldrabalken (1949:381) och utgår främst från adoptioner av barn med svenskt ursprung. När det gäller internationella adoptioner finns det ett flertal kompletterande författningar. Den vanligaste formen av adoption i Sverige är internationell adoption, det vill säga att man adopterar ett barn från ett annat land.

Grundregeln vid adoptioner är att de som ska adoptera ska ha fyllt 25 år, men i vissa undantagsfall räcker det att vara myndig. Föräldrabalken nämner ingen övre åldersgräns, men Socialstyrelsen rekommenderar att man ansöker om medgivande för att adoptera innan man fyller 42 år. Vid lämplighetsbedömningen ska särskild hänsyn tas till sökandes ålder och hälsotillstånd. Enligt Socialstyrelsens allmänna råd om socialnämndens handläggning av ärenden om adoption (SOSFS 2008:8) bör den eller de sökande vara högst 42 år då de ansöker om medgivande för adoption hos socialnämnden. Regeringsrätten har i två mål avslagit medgivande till adoption då sökandena vid tiden för ansökan var mellan 46 och 49 år.

Samhället förändras ständigt. Utbildningsnivån har ökat mycket de senaste årtiondena. Numera är det fler som är högutbildade än lågutbildade. År 1990 var det tvärtom: 33 procent var då lågutbildade, medan bara 11 procent var högutbildade. I och med de längre utbildningarna sker också klivet in på arbetsmarknaden senare. Det leder i sin tur till senare familjebildning. Sedan början på 1990-talet har antalet registrerade studenter fördubblats, från cirka 200 000 till drygt 400 000 i dag.

Genomsnittsåldern för barnaföderskor har gått upp rejält i Sverige de senaste 40 åren, även om vi ännu inte nått upp till samma nivåer som på 1860-talet. I dag är genomsnittsåldern vid barnafödande 31,2 år. Den genomsnittliga förstagångsmamman är drygt 29 år. Männen är i genomsnitt nästan 32 år gamla när de får första barnet. De är klart äldre än 1970-talets barnaföderskor. Men äldst var barnaföderskorna runt 1860 med drygt 32 år i genomsnitt. Antalet kvinnor som föder barn när de har passerat sin fyrtioårsdag har ökat dramatiskt de senaste 30 åren. Det är då också rimligt att praxis och regler för internationella adoptioner följer samhällsutvecklingen. Därför borde nuvarande praxis på maximalt 42 år för att få adoptera upphävas.

Högre ålder leder ofta till svårigheter att få biologiska barn och det kan leda till önskan om att få adoptera ett barn istället. Regeringen gav i november 2007 en särskild utredare i uppdrag att göra en allmän översyn av de centrala bestämmelser som rör adoption, bland annat i syfte att stärka barnperspektivet. I juli 2009 överlämnade Adoptionsutredningen betänkandet Modernare adoptionsregler (SOU 2009:61) till regeringen. Utredningen föreslår bland annat att det i socialtjänstlagen införs en övre åldersgräns för den som vill adoptera ett barn utomlands. Den sökande ska enligt förslaget inte ha fyllt 43 år, men undantag från regeln kan göras om barnet har en personlig anknytning till sökanden eller det finns andra särskilda skäl. Någon liknande åldersgräns bör enligt utredningens uppfattning inte införas vid nationella adoptioner som regleras i föräldrabalken. Att det inte föreslås någon uttrycklig övre åldersgräns innebär dock, enligt utredaren, inte att frågan om sökandens ålder saknar betydelse, utan att det är viktigt att sökandens ålder vägs in i den helhetsbedömning av barnets bästa som alltid ska göras. Bedömningen bör i praktiken göras utifrån samma utgångspunkter som vid internationell adoption.

Regeringen har inte gått vidare med utredningens förslag, utan ärendet bereds inom Justitiedepartementet.

Enligt vår mening är föräldrars lämplighet i en samlad bedömning viktigare vid en adoption än åldern, och riktlinjen om att en ansökan måste vara inne före den sökandes 42-årsdag bör slopas.

Adnan Dibrani (S)

Mattias Jonsson (S)